

Spis treści

Przedmowa	XI
Wykaz autorów	XIII
Wykaz skrótów	XV
Rozdział I. Obowiązki z zakresu bhp wobec nauczycieli i innych pracowników szkoły (<i>Stanisław Wójcik</i>)	1
1. Obowiązki dyrektora szkoły jako pracodawcy i sprawującego opiekę nad uczniami w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz nauki	1
2. Prawa pracownika szkoły	5
3. Obowiązki pracownika szkoły	5
4. Obowiązki osób kierujących pracownikami	6
5. Odpowiedzialność dyrektora szkoły	7
6. Odpowiedzialność porządkowa pracowników	8
Rozdział II. Organizacja służby bhp w szkole (<i>Stanisław Wójcik</i>)	11
Rozdział III. Obowiązki bhp wobec zatrudnianych nauczycieli i innych pracowników szkoły (<i>Stanisław Wójcik, Michał Abramowski</i>)	17
1. Szkolenia z zakresu bhp	17
1.1. Podstawowe zasady ujęte w Kodeksie pracy	17
1.2. Szczegółowe zasady szkolenia w dziedzinie bhp	20
2. Program szkolenia wstępnego ogólnego – instruktażu ogólnego w dziedzinie bhp	25
2.1. Wiadomości ogólne	25
2.2. Wyjaśnienia do wzoru, program szkolenia	26
2.3. Zasady poruszania się na terenie szkoły	29
2.4. Zagrożenia wypadkowe i zagrożenia dla zdrowia występujące w szkole, podstawowe środki zapobiegawcze	29
2.5. Podstawowe zasady bhp związane z obsługą urządzeń technicznych oraz transportem wewnątrzzakładowym	30
2.6. Zasady przydziału odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej	31

2.7. Porządek i czystość w miejscu pracy – ich wpływ na zdrowie i bezpieczeństwo pracownika	32
2.8. Profilaktyczna opieka lekarska – zasady jej sprawowania	33
2.9. Podstawowe zasady ochrony przeciwpożarowej oraz postępowania w razie pożaru	33
2.10. Postępowanie w razie wypadku, w tym organizacja i zasady udzielania pierwszej pomocy	34
3. Program szkolenia wstępnego na stanowisku pracy – instruktaż stanowiskowy, zasady ogólne	36
4. Program instruktażu stanowiskowego – nauczyciel przedmiotów ogólnych plus moduły dla nauczycieli fizyki, chemii i wychowania fizycznego	42
5. Karta szkolenia wstępnego w dziedzinie bhp	65
5.1. Wzór „Karty”	66
5.2. Jak wypełnić Kartę szkolenia wstępnego?	67
6. Szkolenie okresowe	68
6.1. Pierwsze szkolenie okresowe	69
6.2. Programy szkoleń okresowych	70
6.3. Egzamin kończący szkolenie okresowe w dziedzinie bhp	75
6.4. Dokument ukończenia szkolenia okresowego	78
6.5. Zwolnienie z obowiązku odbycia szkolenia okresowego	80
Rozdział IV. Badania lekarskie (Stanisław Wójcik)	83
1. Zasady kierowania na badania	83
2. Badania wstępne	85
3. Badania okresowe	86
4. Badania kontrolne	86
5. Przeprowadzenie badania	87
6. Służba medycyny pracy	87
7. Profilaktyczna opieka lekarska	90
8. Terminarz badań lekarskich pracowników	94
Rozdział V. Ocena ryzyka zawodowego – karta oceny ryzyka (Stanisław Wójcik, Michał Abramowski)	97
1. Definicje	97
2. Cel oceny ryzyka zawodowego	99
3. Jak się przygotować do oceny ryzyka zawodowego?	100
4. Kto przeprowadza ocenę ryzyka zawodowego?	102
5. Przebieg oceny ryzyka zawodowego	103
5.1. Etapy ryzyka zawodowego	103

5.2. Informacje potrzebne do oceny ryzyka zawodowego	104
5.3. Identyfikacja zagrożeń	105
5.4. Oszacowanie ryzyka zawodowego	107
5.5. Wyznaczenie dopuszczalności ryzyka zawodowego	111
6. Działania wynikające z oceny ryzyka zawodowego	112
7. Dokumentowanie wyników oceny ryzyka zawodowego	114
8. Monitorowanie skuteczności stosowanych środków ochronnych	115
9. Przegląd i weryfikacja oceny ryzyka zawodowego	117
10. Ocena ryzyka zawodowego nauczyciela	118
Rozdział VI. Ochrona pracy kobiet oraz uprawnienia pracowników związane z rodzicielstwem (Stanisław Wójcik)	131
1. Zakaz dyskryminacji przy zatrudnianiu kobiet	131
2. Szczególna ochrona kobiet pracujących w okresie ciąży oraz karmiących	134
2.1. Ochrona przed rozwiązaniem stosunku pracy	135
2.2. Prace wzbronione i inne formy ochrony zdrowia	137
2.3. Badania lekarskie	138
2.4. Zakaz pracy w godzinach nadliczbowych, porze nocnej oraz delegowania poza stałe miejsce pracy	139
2.5. Wliczane do czasu pracy przerwy na karmienie dziecka piersią ...	140
Rozdział VII. Wymagania bhp dla obiektów szkolnych (Stanisław Wójcik) ..	141
1. Drogi komunikacyjne i transportowe, przejścia i dojazdy pożarowe	142
2. Zabezpieczenie otworów i innych zagłębień	143
3. Wejście do budynku	143
4. Schody	144
5. Drogi ewakuacyjne	144
6. Instalacje elektryczne	145
7. Woda, w tym woda zdatna do picia	145
8. Obowiązki użytkownika	145
9. Kontrole obiektów budowlanych	146
10. Naprawy	148
11. Książka obiektu budowlanego	149
12. Stwierdzenie uchybień w zasadach użytkowania	150
13. Zmiana sposobu użytkowania	151
Rozdział VIII. Wymagania dotyczące pomieszczeń pracy w szkole (Stanisław Wójcik)	153
1. Wymagania ogólne	153

2. Powierzchnia i wysokość	154
3. Przejścia i dojścia	154
4. Kubatura i wysokość	155
5. Usytuowanie pomieszczeń pracy	157
6. Ściany, sufit i podłoga	157
7. Drzwi	157
8. Okna	159
9. Oświetlenie elektryczne	161
10. Ogrzewanie pomieszczeń, temperatura powietrza	162
11. Wentylacja i klimatyzacja	164
12. Hałas	165
13. Utrzymanie pomieszczeń pracy	165
Rozdział IX. Wymagania dotyczące pomieszczeń higieniczno-sanitarnych (<i>Stanisław Wójcik</i>)	167
1. Rodzaje pomieszczeń	167
2. Wymagania ogólne	168
3. Ustępy	169
4. Szatnie	172
5. Umywalnie	174
6. Pomieszczenia z natryskami	175
7. Jadalnie	176
8. Utrzymanie pomieszczeń higieniczno-sanitarnych	177
Rozdział X. Wymagania dla pomieszczeń technicznych (<i>Stanisław Wójcik</i>)	179
1. Wymagania ogólne	179
2. Dojścia i przejścia do urządzeń technicznych	179
Rozdział XI. Przegląd obiektów szkolnych (<i>Stanisław Wójcik</i>)	181
1. Obowiązek kontroli	181
2. Lista kontrolna	182
Rozdział XII. Bezpieczeństwo i higiena podczas prowadzenia zajęć (<i>Michał Abramowski</i>).....	195
1. Ogólne zasady bezpieczeństwa	195
2. Zajęcia w pracowniach chemicznych i fizycznych	198
3. Zajęcia w pracowniach komputerowych	201
4. Zajęcia z wychowania fizycznego	204
5. Warsztaty, stanowiska praktycznej nauki zawodu	207
6. Wycieczki szkolne	209

Rozdział XIII. Wypadek nauczyciela lub innego pracownika szkoły (Stanisław Wójcik)	211
1. Zawiadomienie o wypadku przy pracy	211
2. Zawiadomienie inspektora pracy i prokuratora o wypadku	215
2.1. Obowiązek powiadomienia	215
2.2. Niezwłoczność powiadomienia	216
2.3. Kwalifikowanie ciężkości wypadku	216
2.4. Zakres informacji i sposób powiadamiania	218
2.5. Wypadki zrównane z wypadkami przy pracy	220
2.6. Wznowienie ruchu urządzeń technicznych	220
3. Powołanie zespołu powypadkowego	220
4. Oględziny miejsca wypadku	226
5. Zasięgnięcie opinii lekarza o urazie doznanym przez poszkodowanego w wypadku	231
6. Wyjaśnienia poszkodowanego	235
7. Informacje zebrane od świadka	237
8. Protokół ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy	240
9. Realizacja wniosków i zaleceń profilaktycznych	263
10. Rejestr wypadków przy pracy	265
11. Statystyczna karta wypadku	268
11.1. Klasyfikacje wprowadzanych danych	268
11.2. Sposób i terminy sporządzania statystycznej karty	269
12. Karta wypadku przy pracy	270
12.1. Obowiązki szkoły w związku z wypadkiem	271
12.2. Osoba sporządzająca kartę wypadku	272
13. Karta wypadku w drodze do pracy lub z pracy	282
13.1. Zgłaszanie wypadku w drodze do lub z pracy	282
13.2. Ustalenie okoliczności i przyczyny wypadku w drodze do lub z pracy	285
13.3. Sporządzanie karty – wyjaśnienia	285
Rozdział XIV. Wypadek ucznia będącego pod opieką szkoły (Stanisław Wójcik)	295
1. Obowiązki pracowników i dyrektora szkoły w razie wypadku ucznia	298
2. Powołanie zespołu powypadkowego do ustalenia okoliczności wypadku ucznia	299
3. Ustalanie okoliczności i przyczyn wypadku	300
4. Wyjaśnienia do wzoru protokołu powypadkowego	302
5. Rejestr wypadków uczniów	309

Rozdział XV. Lista kontrolna – warunki pracy oraz pobytu uczniów w szkole (<i>Stanisław Wójcik</i>)	311
Rozdział XVI. Pierwsza pomoc – postępowanie w najczęstszych sytuacjach (<i>Michał Abramowski</i>)	329
1. Krwotoki	329
2. Wstrząśnienia mózgu	334
3. Zwichnięcia kończyn	335
4. Złamania kończyn	337
5. Złamania żeber	339
6. Złamania obojczyka	340
7. Porażenie prądem elektrycznym	341
8. Omdlenia	345
9. Oparzenie termiczne	348
10. Udar ciepły	353
11. Odmrożenia	356
12. Ukąszenia os, pszczoł i szerszeni	361